Godina II. — Broj 471.

CIJENA LISTU: U predplati za čitavu godinu K 32·—, za polugodište K 16·—, tromjesečno K 8·—, mjesečno K 3·—, u maloprodaji 10 helera. — OGLASI primaju se u upravi lista trg Custoza broj 1, te se računaju po 30 helera za prostor visok 4 milimetara i dug 8 cm.

HRVATSKI LIST

izlazi u Puli, svaki dan u 5 sati ujutro.

Četvrtak, 26. listopada 1916.

„HRVATSKI LIST“ izlazi u nakladnoj tiskari JOS. KRMOTIĆ u Puli, trg Custoza broj 1. Uredništvo se nalazi u Sisauskoj ulici broj 24. — Odgovorni urednik: JOSIP HAIN u Puli. Rukopisi ne se vraćaju. Ne uvažuju se anonimni dopisi. Nefrankirana pisma se ne primaju.

Osvojenje Černevode.

Austro-ugarski ratni izvještaj.

Beč, 25. (D. u.) Službeno se javlja:

Istočno bojište.

Fronta nadvojvode Karla: Austro-ugarske i njemačke čete istrgnuše protiviniku Vulkanski prelaz. Sjeverno Campolunga boreće se bojne sile su također stekle na prostoru. Nakon ljutog boja iz bliza zauzela je Szekelska pješ. pukovnija br. 82 jako utvrđenu pograničnu visinu u gorju Berek; posada je bila dijelom zarobljena, dijelom uništena. Umaknuo nije nitko. U kulu triju pokrajina su naše čete u novim svojim položajima odbile ruske navale. Neprijateljska provala na jednom mjestu bila je odmah izjednačena.

Fronta bavarskog princa: Osim uspješnih okršaja između prednjih straža južno Zborowa nema kod austro-ugarskih četa ništa važna.

Talijansko bojište.

Sjeverni dio kraškog zaravanka stajao je pod žestokom vatrom iz topova i bacala mina.

Jugoistočno bojište.

U Albaniji ništa nova.

Zamjenik poglavice generalnog stožera pl. Höfer, podmaršal.

Njemački ratni izvještaj.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službeno javlja:

Zapadno bojište.

Vojna skupina prijestolonasljednika Rupprechta: Uslijed kišovitog vremena je popustila jučer u području Semme bojna djelatnost. Topovska je vatra samo privremeno porasla. Na veče su se pred našim zaprijekama izjalovile uz obilne gubitke i bez uspjeha djelomične francuske navale iz crte Lesboeufs-Rancourt.

Prijestolonasljednikova vojna skupina. Na sjeveroistočnoj Verdunskoj fronti stekla je francuska navala prostora sve do goruće forta Douaumonta. Boj traje dalje.

Istočno bojište.

Fronta bavarskog princa: Ruska navala sa plinovima na Šćari nije uspjela. Ostala je takođjer bez uspjeha navala ruskih bataljona kod Kolostrowa (sjeverozapadno Lucka).

Fronta nadvojvode Karla: U južnom dijelu Šumskih Karpata ostadoše za vrijeme okršaja manjeg opsega svi zauzeti visnisti položaji u našem posjedu.

Na sedmogradskoj istočnoj fronti se kod mjesnih bojeva položaj nije promijenio. Sjeverno Campolunga je naša navala napredovala. Vulkanski je prelaz bio jurišem zauzet od njemačkih i austro-ugarskih čete.

Balkansko bojište.

Mackensenova vojna skupina. Proganjanje se nastavlja prema osnovi. Jutros je bila zauzeta Cernavoda. Potankosti još nijesu poznate. Tako je u Dobrući operirajuća rumunjsko-ruska vojska izgubila posljednju svoju željezničku svezu te je bio postignut vanredno velik uspjeh.

Na macedonskoj fronti vlada mir.

Prvi majstor glavnog sijela Ludendorff.

Turski ratni izvještaj.

Carigrad, 24. (D. u.) Glavni stan javlja:

Fronta na Tigrisu.

Nema važnih događaja.

Kaukaska fronta.

Na desnom smo krilu uz gubitke po neprijatelja odbili njegov napadaj. Na lijevom krilu uspješna čarkanja.

Na ostalim frontama nema ništa važna.

U Dobrudži uspješno proganjaju naše i savezničke čete poraženog neprijatelja.

Bugarski ratni izvještaj.

Solija, 24. (D. u.) Služb. izvještaj. Glavni stan javlja:

Macedonska fronta.

Položaj je nepromijenjen. Među Prespanškim jezerom i Strumom slaba topovska paljba. Bilo je odmah u početku zadržano prodiranje neprijatelja prema kraju Tarnova. Na Strumskoj fronti živahna djelatnost izvidničkih odjelenja i tu i tamo topovska vatra. Na obali Egejskog mora je neprijateljski krstaš 2 sata bezuspješno opstrijeljavao Gold Keremdli, zapadno od ušća Meste.

Rumunjska fronta.

U Dobrudži se je 23. t. mj. energički nastavilo proganjanjem neprijatelja, koji u najvećem neredu uzmiče. Čete desnoga krila, koje potiskuju neprijatelja, stigie su do linije Caramurat-Docuzol. Naše je konjaništvo navalilo kod Islamtepe (visina 91) na rumunjsku brigadu te je kod Caramurata raspršilo ruski domobranski bataljun br. 275. Bijaše zarobljen zapovjednik rumunjske brigade, zapovjednik ruskog bataljuna te 800 momaka, a zaplijenjena 1 zastava. Četvrta pješ. divizija Preslavska zaposjela je nakon ljutog boja grad Medžidie, u kojemu je bila zaplijenjena velika množina željezničkog materijala. Čete lijevoga krila su prispjele do crte Medžidie-visina Hosujuk (visina 127)-Rasova. Neprijatelj je pretrpio teške krvave gubitke. 22. t. mj. zarobismo 51 časnika i preko 3.200 momaka te zaplijenismo 4 topa, 30 strojnih pušaka, 3 bacala mina, 5 lokomotiva i 200 vagona. Duž Dunava mjestimice topovska vatra i pušaranje.

Brzojavi.

Preslušavanje ubojice ministra Stürgkha.

Budimpešta, 24. Bečki dopisnik „Ujsaga“ govorio je sa vođjom redarstvenog kaznenog odjela, Steckartom, koji je prisustvovao preslušavanju Dr. Adlera. Steckart je izjavio: Adler je napadno miram, ne brine se ni zašto, niti za svoju sudbinu niti za porazne časove, što ih svome ocu prouzročio. Adlera ne razumijem. Redarstveni savj. Dehmal je dopisniku rekao, da je Adler eksaltiran čovjek, koji je čin počinio bez sukrivaca. Bit će suđen u smislu § 134. aust. kazn. zak., koji krivca i sukrivca osuđuje na smrt na vješala. Olakujućih okolnosti, po njegovom mnijenju, nema, ali će psihijatri izreći svoje mnijenje. Moguće da ima patoloških simptoma ali nitko ne sumnja o potpunoj odgovornosti. Istom je dopisniku izjavio prvi tajnik austrijske soc. demokracije Ferdinad Skaret, da je Adler imao mnogo neprijatelja. On bijaše pristaše najradikalnije strune te je uvijek išao svojim putem. Skaret se je odlučno izjavio protiv mnijenja i protiv tobožnjeg Adlerovog priznanja, da je

Italija i umorstvo ministra predsjednika Stürgkha. — Novinski komenti.

Lugano, 23. Talijansko novinstvo pokazuje, da je glede vijesti o atentatu na grofa Stürgkha posve neupućeno.

Pojedini listovi javljaju, da je Fridrik Adler 60-godišnji njemačko-češki pisac. Barzilai, koji je u „Messaggero“ vijesti odmah podao tendencioznl komentar, izvadja, da je čin samo toga radi simpatičan, što ga je počinio jedan obrazovani Nijemac. Čim se je pako doznalo, da je Fridrik Adler mahniti socijalista i ratni protivnik, pokazuje talijansko novinstvo pravu zbrku shvačanja. i ojedini listovi ne samo da Adlera zamijenjuju sa poznatim istoimenim praškim piscem i prevadjačem, već donašaju i životopis spomenutog praškog pjesnika.

Osobito glupo se ponaša „Secolo“, koji traži „razjašnjenje“ za umorstvo u „svenkupnom položaju u Češkoj“.

Pobjedonosno napredovanje protiv Rumunjske.

Lugano, 24. „Secolo“ javlja iz Londona: Engleski vojnički krugovi izjavljuju, da je vijest o padu Konstance najgori crni glas, što je stigao u zadnjih 7 mjeseci.

Berlin, 24. Novinski ured rumunjskog ratnog ministarstva ponavlja slijedeću vijest: Nijemci teže za ciljem, da se domognu i jednog dijela njima nužnih proizvoda, kao bencine, kamenog ulja i strojnog ulja. Daljnje neprijateljsko prodiranje bi moralo rumunjsku vojsku dovesti u vrlo nevoljan položaj.

Amsterdam, 24. „Timesu“ javljaju, da Rumunji daju kotrljati sa brijegova goreće bačve, kako bi u njemačkim redovima pobudili zabunu.

Berlin, 24. Polak zadnjih bukarештanskih vijesti, bilo je od rumunjske vojnog vodstva postavljeno k dispoziciji radi nesposobnosti 5 generala, 8 pukovnika, 3 potpukovnika i 20 majora.

Talijanski glas o padu Konstance.

Lugano, 25. (D. u.) Talijanski listovi ne prikrivaju važnosti gubitka Konstance za Rumunje. „Popolo d'Italia“ ljuto predbacuje talijanskom vojnom vodstvu i onomu saveznika njihovu nesposobnost i sporost. List preporučuje ponovno, da se solunska vojska učini čim prije sposobnom za akciju te da se u tu svrhu Grčku jednostavno pogazi.

Srpska družba Velike Britanije.

London, 24. Novoosnovana srpska družba Velike Britanije obdržavala je nedavno svoju otvorivtenu skupštinu pod predsjedništvom lordmayora. Predsjednik lord Cromen je držao govor, u kojemu je odlučno nijekao, da on goji predrasude protiv Italije i Talijana. Mogle bi se ispuniti i talijansko-srpske osnove, a da međusobno ne dođju do nikakvog sukoba.

Pašić pred odstupom.

Berlin, 23. „Tageblatt“ javlja iz Rotterdama. Daily Telegraph izvješćuje da se kralj srpskom kabinetu dade očekivati promjena. Srbi promišljaju, nebi li umjestnije bilo, da svoju sudbinu ne povjere više Pašiću, već izvrstnom diplomatu, u čije iskustvo Srbi sve nade polažu.

Jezične stvari u Moravskoj.

Beč, 23. Moravski listovi izvješćuju, da je gradski vijećnik Dr. Zebo u zadnjoj sjednici olomučkog gradskog zastupstva podao izvješće o slijedećoj jezičnoj stvari: Olomučko gradsko vijeće je odbilo primitak jednog dopisa moravskog zemaljskog odbora, jer je bio sastavljen u češkom jeziku. Zemaljski odbor se je na to pritužio kod namjestništva, na koje se je bio obratio i grad Olomuc. Moravsko namjestništvo je na to izdalo odluku, da se imadu dopisi na olomučku gradsku općinu upravljati u njemačkom jeziku.

Jedna željeznička pruga Bordeaux-Odesa preko Milana-Trsta i Beograda.

Berlin, 23. Lokalanzeiger javlja iz Kristianije: „Tidens Tagn“ javlja iz Pariza: Poznati senator Herriot objelodanjuje danas jednu osnovu, koja pobuđuje najveću pozornost, tako da se već francuska i talijanska vlada za nju vrlo zanimaju. Herriot predlaže najme, da se iza rata izgradi jedna željeznička pruga iz Bordeaux do Odese preko Lyona-Turina-Milana-Trsta-Beograda i Bukarešta. Ta sveza imala bi učiniti zapadnu Evropu neodvisnom od željezničke pruge Berlin-Varšava te bi bila također od velike štete za bagdadsku željeznicu.

Iz Grčke.

Pariz, 25. (D. u.) „Matin“ objavljuje članak, koji pobuđuje veliku pažnju i u kojem se kaže: Pošto smo u Grčkoj dovršili od naših saveznika dane nam zadaće te ne može ništa više da ugrožava naših četa, moramo kod svakog našeg daljnjeg koraka uzeti u obzir priznanja vrijedna čuvstva saveznih vladara i javnoga mnijenja, koje vlada u njihovim državama.

London, 25. (D. u.) „Times“ javlja iz Atene: Pitanje demobilizacije godišta 1913. i 1914. mora se još urediti, tako isto i povratak četa iz Tesalije. Saveznici dijele sa vladom mnijenje, da dostaje, ako se vojska postavi na stanje mira i ako se iz Tesalije odaleče nepotrebne čete.

Kopenhagen, 24. Po atenskim ulicama dolazi danomice do ozbiljnih bojeva. U noći na nedjelju se je odigrala prava formalna bitka između svjetlne, koja se je sa fi povicima dcrala protiv četvornog saveza, i između francuskog redarstva. Pri tome je bilo 12 mrtvih, medju kojima i 8 Francuza. 3 Francuza i 2 pristaše Venizelosa bila su smrtonosno ranjena.

Neprijateljski ratni izvještaji.

Rusija.

23. t. mj. Zapadna fronta. Sjeverno kraja Widsy, južno jezera Driswijati, spustilo se je neprijateljsko lječalo u naš tabor. Naše je vatra osujetila pokušaj neprijatelja, da sjeverno grada Brody predje Bolduriku, protiv Styra, Na Narajowki, u predjelu Swistelniki i Skomorsky je borba popustila. Na ostalog fronti nema ništa važna.

Rumunjska fronta. Sjeveroistočna fronta. U dolinama rijeka Trotus i Slanie bio je od Rumunja napadeni neprijatelj prisiljen, da se nekoliko povuče. Na granici zapadno Moldave traju ljuti i po Rumunje sretni bojevi.

Dobrudža. Uslijed nastavljenog neprijateljskog pritiska uzmiču rusko-rumunjske čete, te se uzmičući ljuto opiru.

Engleska.

21. listopada na večer. U rano jutro poduzeo je neprijatelj odlučnu navalu na „Švapski šanac“. Bio je svuda suzbijen, osim dvije točke, gdje je prodro u jarke i odmah opet iz njih protjeran, pri čem je ostavio u našim rukama pet časnika i 79 momaka te mnogo mrtvih. Mi smo sa uspjehom navalili na 5000 jardi dugu frontu između „Švapskoga šanca“ i Le Sarsa i napredovali smo za 300 do 500 jardi. Osvojili smo jarke u okolici šanca „Stuff“, prednji položaj sjeverno-sjeveroistočno od „Švapskoga šanca“. Zarobljeno je nekoliko stotina vojnika. Aeroplani su obasuli bombama neprijateljske spojne linije, navališe na važno čvorište željeznica i na spremište municije te uništše, da su mnogi vagoni sišli sa tračnica. Tri su neprijateljska aeroplana razorena, a mnogi prisiljeni da se spuste. Dva su naša stroja nestala.

22. listopada prije podne. Naša je jučerašnja navala imala veliki uspjeh. Postigli smo sve ciljeve. Zarobljeno je preko 800 Nijemaca. Daljnji se dopremaju. Naši se gubici drže lakima. U noći neprijatelj nije pokušao da opet osvoji izgubljeno zemljište.

22. listopada na večer. Ukupni broj kod jučerašnjih operacija među „švapskim šancem“ i Le Sarsom učinjenih zarobljenika poskočio je na 1018, od kojih 19 časnika. Jutros je neprijatelj zapalio južno od Yperse dvije mine, te je zaposjeo jedan lijevak, u kojemu smo za neprestano opstrijeljavali.

24. listopada. Reuterov ured saopćuje ovaj izvještaj s egipatske fronte: Odjeli jahalačkog zbora na devama pročistili su dne 20. i 21. listopada u zajednici s naoružanim automobilima Dalavise i zarobili 125 ljudi. Istoga su dana naše čete pročistile Baharavise, pri čem je zarobljeno 50 ljudi, medju kojima 10 časnika. Mi nismo imali nikakovih gubitaka.

Francuska.

23. listopada poslije podne. Sjeverno od Somme uveli su Francuzi podhvat, koji je sjajno uspio. Nakon kratke topničke pripreze jurišem su osvojili sav vis 126, na kojem su se dne 18. o. mj. ustalili. Južno od Somme nastavili su Nijemci svoje navale protiv novih francuskih položaja, unatoč žestokom bombardementu šumskoga kraja kod Chaulnesa. Dalje na jugu izjalovila se je njemačka iznenadna navala protiv jednoga francuskoga jarka blizu željezničke pruge. Broj zarobljenika, koji su dne 21. o. mj. dospjeli Francuzima u ruke u odsječku Chaulnesa, iznosi 150 ljudi, medju kojima 16 časnika. Između Ancre i Oise protjerali su Francuzi malen njemački odjel i zadali neprijatelju gubitaka. U Champagni su Nijemci doveli do eksplozije jednu minu, jugo-istočno od Le Mesnila. Protunavalom smo ih odmah protjerali iz zaposjednutih položaja.

Istočna vojska. Na Strumi sve do Vardara nikakovi važni dogodjaji. Mali bojevi između obhodnja u predjelu Prosena. U luku Cerne poduzeli su Bugari dne 19. o. mj. s velikom silom žestoki protunavalu. Ogorčeni je boj potrajao cijeli dan, a svršio se s podpunim uspjehom Srba, koji su posvuda suzbili neprijatelje i natjerali im jake gubitke. Nakon je topništvo u predjelu Bakra izdašno podupiralo srpsko pješačtvo i vatrom s boka progjedilo neprijateljske kolone.

23. t. mj. na večer: Sjeverno Somme dozvolilo je jedno poduzeće Francuzima, da su sjeveroistočno Morvala znatno napredovali. Sjeverozapadno Sailly-Saillissel su jučer zarobili Francuzi 80 vojnika. Južno Somme je topovska djelatnost bila osobito živahna u predjelu šume Chaulnes. Na čitavoj ostaloj fronti je dan mirno prošao. Jutros su njemački letioci bacili više bomba na Nancy. Ljudskih žrtava nema. Prouzročena šteta je malena.

Italija.

23. t. mj. Jučer samo rijetka djelatnost neprijateljskog topništva. U području Plave istočno Gorice i u Doberdopskom odsjeku su naši topovi na raznim točkama raspršili skupine neprijateljskih radnika i kolone sa živežem. Na obim stranama izvidnička djelatnost ljetala. U značnom vodju nad Vipavskom dolinom obostranno neprijateljski „albatros“. Naša odjelenja, koja su se približila neprijateljskim linijama, zarobiše vojnika i zaplijeniše oružja i municije.

Rumunjska.

22. t. mj. — Sjeverna i sjeverozapadna fronta. Kod Fulghesa i Bicaza je položaj nepromijenjen. U dolini Trotus smo napali i bacili neprijatelja. Kod Goicoase u dolini Uzul žestoko opstrijeljevanje neprijateljskog teškog topništva, u dolini Oitus i u dolini Slanic smo na neprijatelja navalili te ga bacili natrag; sve su neprijateljske protunavale bile odbite bodovima. U dolini Buzen, kpd Tabla Butaj, Browele i Predelusa je položaj nepromijenjen. Na čitavoj fronti vlada potpuni mir. Kod Predeala puca teško topništvo. U predjelu Dragos'avsk smo odbili dvije neprijateljske navale. U toku je podužeće protiv četa, koje su prešle Scaru. U dolinama Jiul i Alt i kod Oršove je položaj nepromijenjen. Ružno vrijeme sprječava djelovanje.

Na Dunavu nema ništa nova. U Dobrudži su nas žestoke neprijateljske navale prisilile da se pomaknemo natrag.

Političke vijesti.

Glasovi o miru. Pariški „Temp“ od 15. o. mj. ogorčeno odbija mirovne izjave socijalnih: demokrata Scheidemanna i Davida u njemačkom Reichstagu, te ponavlja izvode Lloyd Georgea i Brianda. Njemački socijalni demokrati i Bethmann-Hollweg neka govore, što im je drago; ništa ne će promijeniti u nepokolebivoj odluci četvornoga sporazuma.

„L'Humanite“ veli, da je četvorni sporazum nedavno doduše izvojevao pobjedu nad Njemačkom, ali to nije bila odlučna pobjeda. Put je još dugačak i tegoban. Što se tiče mirovnih garancija, nikad se ne će ispuniti fantastičke osnove pacifističkih proroka ili pojedinih učenjaka međunarodnoga prava; u Evropi se može obezbijediti mir samo onda, kad Francuska i njezini saveznici budu raspolagali s takovom silom, da mogu odnositi sve agresivne vlasti.

Radikalni socijalisti u Francuskoj. Iz Lariza se javlja: Glavna skupština radikalno-socijalističke stranke koja se je sastala po prvi put, odkako je buknuo rat, prihvatila je na koncu svojega zborovanja ovaj dnevni red:

Pozdravljamo narodnu vojsku i savezničke armeje, izričući svoju odluku, da će ustrajati u svojem naporu i pregnuću u svetoga savezu do potpune pobjede saveznika. Odklanjamo svaki mir, koji ne uspostavlja nepovrijedivost njihovih prava i malih podjarmljenih naroda, koji ne vraća Francuskoj otete joj krajeve i ne dade zemljama jamstva, koja su im prijeko potrebna za njihova prava, koja su im prijeko potrebna za njihova prava, te da, samo odlučili zahtijevati za budućnost narodna jamstva, stono e za uvijek zaštititi civilizaciju od agresivnih vlasti i obezbjediti svjetlu mir, koji se osniva na pobjedi slobode i prava.

Konferencija antante u Boulogni. Kako se službeno javlja iz Londona, održala se je dne 20. o. mj. u Boulogni između francuskih i engleskih vladinih zastupnika konferencija, koja je bila namijenjena vojničkomu i političkomu položaju. Ovomu su viječu prisustvovali: francuski ministri Briand, Ribot, Bourgeois, Rocques, Lazare i Thomas, general Joffre i engleski ministri Asquith, Grey, Balfour i Lloyd George, poglavica državnoga glavnoga stožera general Robertson, i general Haig. U pratnji ministra su se nalazili diplomatski, vojnički i pomorski stručnjaci.

„Petit Parisien“ javlja: Kod viječa u Boulogni raspravili su francuski i engleski ministri i generali mjere, što se u interesu antante moraju na istočnoj fronti poduzeti kooperacijom Rusije, Francuske, Engleske i Italije.

Engleske financije. Kod rasprave o petogratnoj vjeresiju u subotnjoj sjednici engleske donjne kuće spočitnuo je zast. Henryk vladi, što se izdaje previše blagajničkih bonova, koji sada iznose oko 1100 milijuna funti sterlinga. To oštećuje ne samo englesku vjeresiju, već također financijalni prestiž Engleske. Osim toga je poradi toga pala cijena vrijednosnih papira. U ovom se je pogledu posorčao također odnos spram Udruženih država, to više, što je ondje većina bankara sklona Nijemcima. Strahovita je pomisao, da će Engleska poslije rata imati tako golem dug u inozemstvu.

Ministar financija Mac Kenna odgovorio je, da on pridava veliku važnost baš tomu, da Amerika pri tome sudjeluje. Engleska ima gotovo svaka dana u sedmici da plati Americi dva milijuna od prilike. On medjutim mora imati potpuna slobodu u svojem radu. Nije potrebito, da mu se neprekidno spočitava visina kamatnjaka. Ako se potrebni novac ne bi mogao namaknuti u Americi, ne bi Engleska mogla pokriti svoju potrebštinu u pšenici, bakru itd. za sebe i za svoje saveznike. Uvijek moramo imati na umu, završio je ministar, da je sporedno „da li se potrebni novac nabavlja u Engleskoj, već je glavna stvar, da se taj novac pribavlja u Udruženim državama.

Ruski glas o rumunjskoj vojni. Petrogradske „Birževija Vjedomosti“ priopćuje nadasve pesimistički sud o ratnom položaju Rumunjske. Odteretna ofenziva alijirana nije koristila ništa, veli taj list, a Rumunjska je danas slabija no ikada. Da izbjegne potpunom uništenju, rumunjska vojska danas treba izravnu pomoć preti Falkenhnyu u Sedmogradskoj, gdje je danas težište rata. Ako bude rumunjska vojska bačena, neprijatelj može razvaliti čitavu istočnu frontu, a ako budu pobijedjeni Rusi, ne će ni njemci alijirci postići ništa. Utjecaj francusko-engleske ofenzive na istočnu frontu posve je neznatan, a u ostalom uspjesi ove ofenzive takovi su, da Nijemci nijesu prisiljeni, da na zapadnoj fronti koncentriraju veću vojsku.

Domaće vijesti.

† **Teodor Matijašević.** Jučer umrlo je u Puli gosp. Teodor Matijašević u 72-godini svoje dobe. Od mladih godina bivao je u Puli te je po uzoru svojih suzemljaka-Dalmatinaca svojom zamjernom ustrojnošću, marljivošću i skrbnošću pribavio si prvo mjesto medju puljskim kruzi. Bio je opće poznata ličnost u Puli. Pred deset dana obolio je uslijed prehlade, a za bolest malo mareć, prekasno se je legao u krevet te prizvao liječnika. Liječničnička znanost nije mogla više pomoći! Danas poslije podne u 2 sata dignuti će se mrtvi ostanci iz kuće žalosti na Medulinskoj cesti br. 1 te nakon blagoslova u pravoslavnoj crkvici u Puli prevesti u Peroj, gdje će biti sahranjen u obiteljskoj grob-

nici na vječni počinak. Pokoj mu duši, a obitelji naše saučešće!

Gradsko kazalište. Uslijed smrti suvlasnika gradskog kazališta, gosp. Teodora Matijaševića, odgadja se za danas najviđenia predstava „Don Pasquale“ na nedjelju u 5 sati posl. podne.

Za puljske bjegunce. Preko uprave „Polaer Tagblatta“ položila je za puljske evakuirce, prigodom smrti Teodora Matijaševića, obitelj Gregorio Vratović K 20·—.

Čestitke vojskovodji Boroviću i nadvojvodi Josipu. Javljaju iz Trsta: Tim povodom, što je kralj svojom zapovijedi osobito odlikovao general-pukovnika Svetozara Boroševića, zapovjednika austro-ugarske vojske na Soči, kao i generala konjice nadvojvode Josipa, upravio je trščanski namjesnik barun Fries-Skene obojici brzojavnim putem srdačne čestitke u ime primorskog pučanstva. Tršćanski ces. komesar dvorski savjetnik pl. Krekić čestitao je u ime grada Trsta.

Objava. Nehitne tiskanice. U svrhu da se predusretne mnogim tužbama glede nejednakog postupka tiskanicama određenim novi poštanski red, koji je stupio u krijepost 1. listopada 1916., da od sada unaprijed stoji do volje otpošiljatelja, da sam odredi, da li se takvim pošiljkama ima postupati kao hitnim ili ne. Tiskanice na kojim nijesu priloženi listovni biljezi u svrhu uplate potpune pristojbine te hitni biljeg od 2 pare, dalje sve tiskanice, koje su predane zavite na okruglo, podrđene su kao nehitne tiskanice slijedećim ograničenjima: Takve se tiskanice prosljeđuju jedine jedan put na dan sa manje opterećenim postama te se dostavljaju jedino u radnim danima sa manje opterećenim dostavnim hodima. Stiže li oveći broj takvih tiskanica natrag predajnom uredu te se redovito ne dostavljaju te otpošiljatelj biva pozvan da ih sam pridigne na pošti. Ne pridigne li ih kroz jednu sedmicu to se smatraju ostavljenim pošti. U svrhu da se zapriječi takav postupak treba na takvim tiskanicama kao n. pr. smrtna i svadbena obznana i sl. priljepiti osim listovnih biljega za uplatu potpune pristojbine također i hitni biljeg od 2 pare. Teži li tiskanica manje od 50 gr. te predaje li se kao hitna, to se sta može frankirati također sa jednim hitnim biljegom od 5 para u kojem se iznosu već sadržava obična pristojbina za tiskanice od 3 pare. — (Br. 27.701.3a-16.) — U Trstu, dne 20. oktobra 1916.

Gorički okružni sud, koji je dosele uređivao u Ajdovščini, preselio se u Ljubljanu, u sudbenu palaču.

Raspušteno društvo. Namjesništvo u Trstu raspustilo je društvo „Lega generale dei capitani e ufficiali della marina mercantile“ „Opći savez kapetana i časnika trgovačke mornarice“ sa sjedištem u Trstu.

Iz Hrvatske.

Hrvatski poštanski tarif. Uslied obćenite promjene poštanskih pristojbi nužno je, da napose poslovni svisi budu o novim ustanovama točno obaviešten. Toj potrebi zadovoljit će u punoj mjeri periodična publikacija „Tarif za poštu i brzojav“, što je u Budimpešti počela izlaziti pod uredničtvom dra. Davorina Bednaića, pošt.-brzoj. tajnika, dodiljenog kr. ug. ministarstvu trgovine. Tarif sadržaje točno, pregledno i pravilnom hrvaštinom sastavljene podatke, te ima obilk zgodna priručnika. Izlazi svakog četvrgodišta, godišnja predplata iznosi K 4, za poštarsko osoblje K 3, pojedine svezke K 1·20. Predplata se šalje na adresu: um. pb. vrh. nadzornik Vl. Várady, Budapest 1., Maros utcza 20. Trgovačka i obrtnička komora zagrebačka preporučuje domaćim trgovcima i obrtnicima najtoplje, da se na tu vješto uredjenu publikaciju predplate.

Bura na primorju. Javljaju iz Rijeke, dne 21. t. mj.: Na moru i na Primorju počela je juče duvati vanredno žestoka bura. Za vrijeme ove oštre bure ranjena su 2 radnika, jedan od komada željeza, a drugi od komada ugljena. Bura je rušila mnogo vočaka i drugog stabalja u vrtovima i perivojima te oštetila nekoliko krovova, dimnjaka i nanijela manjih šteta na brodovima u luci. Više je osoba bilo oboreno. Popadale su razne table i natpisi, a da ne govorimo o razbijenim staklima i raznim predmetima koje je bura raznašala ulicama. Vrhunci Učke gore posuti su snijegom, također i Velebit, a vlakovi, koji su dolazili na Rijeku iz Gorskog kotara, bili su posuti snijegom. — Kad se bura stišala, okrenulo se vrijeme na kišu.

Vojničke vijesti.

Dnevna zapovjed lučkog admiralata broj 299 od 25. listopada 1916.

Posadno nadzorstvo: Natporučnik Zellner.
Lječničko nadzorstvo na N. V. b. „Bellona“; Puč. ust. liječnik Dr. Tomicich.
Lječničko nadzorstvo u mornaričkoj bolnici; Puč. ust. liječnik Dr. Ciotti.

Bogdan Stimoff!

Kralj u filmu! Ovo je sigurno najveće i najzanimivije iznenađenje, koje se u prvom kinokazalištu monarhije prikazuje. Vidjelo se bezbrojnih snimaka raznih vladara, bilo to na bojnom polju ili kod raznih drugih svečanosti, gdje prisutnost kojeg cara ili kralja bi snimljena.

Ovog puta pako odlučio se Ferdinand, car svih Bugara, i carica Eleonora, da kod nekojih slika ovog velikog djela „Bogdan Stimoff“ u istinu osobno sudjeluju u korist pripomočnih zavoda.

Carica svih Bugara, Eleonora, velikodušna gospođa, izabrala svog carskog supruga, da u nekojim slikama sudjeluje zajedno sa c. i k. dvorskim glumcem Georgom Reimersom, u korist plemenitih svrha, da ublaži bijedu mnogih siromašnih u domovinu se vračajućih vojnika.

Grofica Nandine Berchtold, baronica Hedda Skoda i gospođa Berta Frankl-Schreiber dale su prve povod za izradbu ovog velikog djela. Opis istog je sljedeći:

Bogdan Stimoff — Georg Reimers — odsuđjen nevino u svojoj domovini radi umorstva; usprkos svoje nevinosti bje nagovoren od svoje supruge — Lotte Medelsky — na bjeg u Ameriku. Nakon više godina postao je bogati tvorničar, te naumio pozvati svoju obitelj k sebi. Bugarska je navještila rat antanti, a on uz najveće opasnosti i poteškoće povratio se u svoju domovinu. Isposluje kod cara dozvolu, da može stupiti u vojsku, te tako oslobodi svoju rodbinu od srpskog jarma, a usto proživio je najslavnije dane Bugarske. Bugarska narodna priča u poetskoj finoći na osobitu želju carice Eleonore, bi izrađena. Ovaka zemaljska prirodna i zanimiv slika nije još bila vidjena u filmu. Neprisiljeno držanje i prikazivanje cara kod te izradbe upravo zapanjuje. Pregledba tjelesne straže jest prekrasna snimka a ništa manje prikazivanje Njegovog sa Reimersom. Sposobnost svjetskog glumca Georga Reimersa kao bugarskog seljaka, tvorničara i bugarskog časnika, pokazuje ga njegovoj umjetnosti.

Svaka njegova kretnja, dogodjaji u Americi, proglašenje rata, susretaj sa carom u vrtu nakon dugog odsuća, djeluje upravo ganutljivo. Ovdje je prilika vidjeti krasne nasade kao i vrt bugarskog carskog dvora. Car Ferdinand sa Reimersom najzanimivija je slika ovog djela. I tako sljedi slika za slikom.

Carica sa dvoje princese dozvolila je, da bude također prikazana kao požrtvovna sestra u njegovanju bolestnika. Lotta Medelsky igra sa velikom umjetnošću supругu poznatog junaka, te je kod jednog zdenca od osobite važnosti. Upravo u ovoj slici pruža nam se prilika vidjeti njen pogled kao krasna Marietta Piccaver odnosno kao „Vilu zdenca“.

Fritz Wreede, Eugen Frank i Hans Lackner, kao Austrijanac, Njemac odnosno Talijan, također su izvrsni u igri i držanju. K njima se također priključuju baronica Morpurgo-Lavalle, bivša glumica na Josefstädter kazalištu kao Marica, gosp. Götz sa Narodnog kazališta kao seoska nakaza, nadalje Tilly Kutschera, gosp. Rehberger, Jensen itd.

Kod prvog prikazivanja u Beču bijahu prisutni: Nadvojvodkinja Marija Annunziata, bugarski poslanik Tošeff sa supругom, turski poslanik Hussein Hilmi-Paša, supruga njemačkog poslanika, gospođa pl. Tirscky, supruga ministra izvanjskih posala baronesa Olga Burian, grofica Nandine Berchtold, princi Franjo i Ferdinand Lichtenstein, ministar ugarskog dvora baron Roszner, supruga ministra trgovine, gospođa pl. Spitzmüller, generalni pobočnik generaloberst barun pl. Bolfras, gosp. pl. Stajanoff sa bugarskog poslaništva, supruga gradonačelnika gospođa Berta Weiskirchner, princese Hanna i Olga Liechtenstein, princesa Hohenlohe, grofica Buquoy, FML. pl. Löbl, baronesa Plener i dr.

Gdje god se prikazuje ovo djelo, primljeno je sa najvećim ushićenjem.

Razne vijesti.

Ruska mornarica. „Hamburger Fremdenblatt“ javlja iz Stockholma: „List „Allehanda“ donosi interesantni izvještaj o novim gradjama u ruskoj mornarici. Petrogradsko je brodogradilište od g. 1914 sagradilo dva dreadnoughta, koji još nisu naoružani, Putilovljeno brodogradilište gradi više razarača, admiralitetsko brodogradilište gradi tri dreadnoughta. Baltičko brodogradilište četiri razarača, Nevsko brodogradilište tri podmornice. Admiralitetsko brodogradilište gotovo je dovršilo jedan dreadnought. Brodogradilište Nobel gradi osam razarača i više podmornica, brodogradilište Berecker jedan krstaš i više velikih razarača. Naročita se pažnja — tako dalje uvjerava „Allehanda“ — pripisuje u buduće podmornicama radu u lučnom moru. Zato je Engleska obećala 40 podmornica. Sada ima ruska mornarica 51 admirala, 429 pomorskih kapetana, oko 1700 drugih pomorskih časnika (zajedno sa 276 liječnika) i oko 50.000 mornara. Engleska je ponudila, da će u slučaju potrebe staviti na raspoloženje 200 časnika za najvažnija zapovjednička mjesta.“

Psi u opasnosti. Zadnjih dana nestalo je u Grazu više pasa, a bit će, da su pali žrtvom gladnih prijatelja pasjeg mesa. Od jednog „pudela“ nađjena je na obali Mure glava, koža i utroba. Nekoj gospodji iz Gorice odbjegao je ovčarski pas, pa unatoč objavama po novinama nije mu mogla natragati tragove. Sad je obećala 200 kruna nagrade onome, tko ga nađje, no malo je nade, jer je pas već sigurno pao žrtvom gladnom prijatelju. Taj se medjutim sigurno kaje, jer je za 200 kruna mogao dobiti i više i boljeg mesa, osim ako je kanibal ili „sladokusac“, pa voli pasje meso.

Podupirajte Družbu!

†

Dr. Teodor Matijašević, okružni liječnik u Prijeljini (Srbija), gospodja **Marija Ulbing** rodj. **Matijašević** i **Petar Matijašević,** c. i kr. nadporučnik ulanske pukovnije u vojsci, javljaju u imenu svojem i ostale rodbine prežalostnu vijest, da im je srdačno ljubljeni otac, gospodin

Teodor Matijašević

veleposjednik u Puli

danas 25. oktobra, u 4 sata u jutro, nakon kratke i teške bolesti, u 72. godini dobe svoje, blago u Gospodinu preminuo.

Mrtvi ostanci miloga pokojnika dignuti će se u četvrtak dne 26. o. mj. u 2 sata poslije podne iz kuće žalosti, Medulinska ulica 1, te će biti nakon blagoslovjenja u grčko-istočnoj crkvi prevezeni u Peroj i tamo u rodbinskoj grobnici sahranjeni.

Pula, 25. oktobra 1916.

AUGUST ŠENOA.

Dusi narodne straže.

(Nastavak.)

Ljubav ne poznaje ni jama, ni graba, ni plotova, pa zato veli već stari rimski pjesnik, da smo vazda željni onoga, što nam je zabranjeno ili hrvatski govoreć: trešnje su najsladje, kad si ih ukrao. Mi se ljubljasmo i sastajasmo potajno; nu ne misli nitko zla, jer, kako rekoh, Jelica je djevojka vrlo vrijedna, i kao što bjeh odlučio poslije prvoga sastanka uzet ju za ženu, tako ne mislim ni danas inače. Djevojke su najdomišljatije, kad dozrijevaju za muža, pa je i Jelićina hitrost znala iskustvo staroga tvrđe sto puta prehiniti i zavarati i ne jedamput prevedosmo ga žedna preko vode. Najveća sreća bijaše nam narodna garda. Drugi ju smatrahu obranom domovine, nam bijaše štitom ljubavi. U prvi mah čini vam se to možebit smiješno, al ipa' je živa istina. Kad sam ja bio kod vježbe i pa... , mogla je Jelica gledati mene, a ja Jelicu bez strada od njezina oca; kad je starac bio na straži ili u službi, opet smo se mogli sastati gdje u perivoju, na šetalištu, nečuveni i nevidjeni od starca. Prilom su me moji drugovi gardisti svojski pomagali. Budneć tvrđica bijaše Baričević i veliki muktas t. j. čovjek, koji nikoga nečasti, al se daje častiti pilom i jelom od svakoga do mile volje. Gardiste su zalijevali nesuđjenoga mi tasta rujnim vincem do oblija, da mu je i služba kod garde vječna mamura bila. Nije dakle čudo, da mutne oči starca ne opaziše naše ljubavi. Nu koko je svakomu dobru i zla sreća usuđjena, tako postigne i našu ljubav nevolja. Vise ruža će se i vilje zaletiti orijašu pod noge, te ga srušiti iznebuhe. Velika je to istina, moja gospodo; istina, koju sam gorko iskusio. Mojoj sreći zaleti se nehotice pod noge čovuljak — hudi demon — te sruši u prah sve slatke sanjarije. A kako već spomenuh, taj hudi demon je mali gardista Goljčević. Nije u njega pizme ili zle volje proti meni; ljudi njegove vesti ni ne mogu biti hiubeni il zloradi; au zla kob izabrala je upravo njega za orudje proti meni. Čujte samo! Jednom podje stari Baričević sa svojom četom na glavnu stražu. Eto lijepe prilike sastanku s Jelicom. Da se uvjerim o sigurnosti našoj, podjem k straži, pa zapitam, kamo je Baričević odredjen, jer da imam nješta važna s njim govoriti. Na straži mi kažu, da će to danas teško biti, jer da je Baričević odredjen, da čuva njekakav transport na Ciglani. Obukao kod kuće paradnu uniformu, poletih blažen k Jelici. Podjosmo šetati na Žverce kraj glavne straže. Goljčević me zapazi, zazvoni strašno, zatvori oči, razjari usta, te zapiši — mišleći da i kapurala ide velika počast — iz svega grla: „Gve rr ans!“ Gardiste žiletiše napolje, medju njima kuku lele! — i stari Baričević. Jelica probljedi, ja se stvorih kamenom, Baričević pobijesni, garda se uzmuja, a nesretni Goljčević stade za mnom vikati: „Gospodine Miškoviću, — molim pokorno, — gospodine kapurale, molim Vas, stanite malko!“ Al ja smeten ponaglim kao da me bura nosi, mrmljajuć ljutito: „Do bijesa i ti i tvoja straža i tvoj pozdrav i tvoj transport!“ Kašnje sam saznao, da je onaj transport već dan prije kremuo put Varaždina, a straža narodne garde da se vratila našav ono mjesto prazno. Suvišno bi bilo pripovijedati, što je sirotica Jelica stoga pretrpila. Osam dana je ne vidjeh, a onda mi opet sinu sreća na kratko vrijeme. Njekoga četvrtka imao je Baričević stražiti kod vojne kase za dvorištem stare jezuitske palače. Hvala Bogu, danas ću bar vidjeti Jelicu. Ja brže bolje k mojemu zlatu. Kad zakrenem u njezinu ulicu — o himbo paklena! — mjesto miloga lišca moje ljudjenice na prozoru staro mrko lice Baričevićevo, gdje dimi iz čibuka. Pitam na glavnoj straži: „Zar je Baričević najmio za tri dvadesetice drugoga gardistu, da mjesto njega straži?“ Koga je najmio? — Goljčevića.

Al ni to nije dosta. Flectere si nequeo superos, Acheronta movebo, veli latinski pjesnik. Odlučih podmititi hudoga si dimona šiformah djak ne ima velike garderobe; ni ja nisam žalibože imao nego surku i podosta otrcan zobun. Nemogući se sastati s Jelicom, a hoteći ipak u duhu poljubiti miljenicu, prodah židovu surku, da kupim dragoj kiticu ruža i da namirim listonošu naše ljubavi — staru shžavku. Posiav po njoj kiticu svojoj dragoj, povrati se za čas taj naš neljepi postillon d'amour, pa mi izruči, keseći se djavolski, sitnu knjigu od Jelićine ruke. Piše mi draga, da će joj otac na tri četiri li dana u Zagorje radi njeke baštine, da će ona u petak s društvom u Maksimir, a ja da dodjem svakako onamo. Prepadoh se čitavo. Od utorka do petka neima nego četiri dana, surka kod židova, a otrcani zobun neide u fino društvo. „Flectere se nequeo superos, Acheronta movebo“ rekoh i opet, pa ni pet ni šest naručim Goljčeviću, da mi sašije novu surku.

„Al sigurno do četvrtka na večer, gospodine majstore!“

„Ne bojte se, gospodine kapurale, odmah ću ju skrojiti!“ Dodje četvrtak; bio sam uzrujan; malo sam jeo, mnogo pjevao. Dočekah mjesečinu, ne dočekah surke. „Donijet će ju sutra zorom!“ mišljah, pa legoh zlovoljan. Dodje zora, dodje podne, dodje druga ura, rok našega sastanka, al surka ne dodje. Deset puta poslah po surku, tri puta posla Jelićino društvo po mene. „Surka nije gotova, majstor je otišao na sajam u Petrinju!“ reče mi poslanica, krezuba baba. „Ne mogu od kuće, zub me boli!“ rekoh Jelićinoj služavci. Bože, koliko sam paklenih muka onoga popodne pretrpio! Očajanje, sramota, ljubomornost uskolebaše moje jadno srce. A uzrok svemu tomu bijaše — Goljčević! Drugi dan dobih istinsbog surku, a moj demon molio me tisuć puta za oprostenje; ali koja korist? Jelica zatvori prozore pred mojim nosom. Al i Goljčevića postiže zla sreća, odsudiše ga na tri dana zatvora, što je bio bez dopuštenja pošao na petrinjski sajam mjesto na glavnu stražu. A šta vam učini taj nesretnik? Podje k Baričeviću: „Gospodine, reče, znam ja, rad šta ću sjediti. Imao sam Vašemu budućemu zetu sašiti surku, da podje s gospodičnom Jelicom u Maksimir, pa je nesretnjak nisam načinio. Molite ga za me, da me oslobodi buturnice!“ „Jeste li poludili? Kakvoga zeta?“ „Nu, valjda gospodina Milkovića?“ „Idite Vi s Vašim zetom do bijesa, majstore! Ja neimam zeta, nit mi je moja kći na pazar za kojekakve vjetrogonje!“

„Šta velite na to, gospodo?! Nu sad pri kraju, jer je skoro i polak noći, ne ću vam dosadjivati pripovijedajuć trista drugih nesgoda, kojim je Goljčević uzrokom bio. Razložio sam dođuše Jelici u elegiji „Kobna surka“ nesretne zamršaje naše ljubavi, i već se je počelo mekšati uvrijedjeno djevojačko srce; al kad je ono došao dan velike mušire na Jelačićevu trgu, obeća mi Jelica pismeno — jer je stari pazio kao zmaj — da će me s prijateljicama gledati s prozora. „Hvala Bogu, dobro je!“ pomislih. U jutro podjoh k svojoj kumpanji, svjetal i snažan kao bog Davor, kad je išao k božici Ladi. Čijme mi bijahu ponješto tijesne, a kurje oko mučilo me strašno. Stisnuv zube, odlučih junački pretrpiti taj nezna nat jad. Vojska se razredi, glasba zaori, a mila i lijepa Jelica se pojavi na prozoru. Srce mi kucaše od radosti. Kao kapural stojao sam na desnom krilu četice, baš nedaleko od Jelićina prozora. Kraj mene stojaše Goljčević. Najednoč zagrmi zapovjed: „Desno krei!“ Ja i ostali na desno, a Goljčević na lijevo i teškim potpletom na moje kurje oko. — „Ta jeste li poludili; na desno!“ zavrisnuh bijesan. „O — oprostite“, zapenta moj demon i pogazi drugom nogom moje kurje oko. Htjedoh ga probosti, kako sam ljut bio, al tu zaviknu zapovjednik: „Naprijed stupaj!“ — Naprijed, da, naprijed! Dok je četa junački naprijed stupala uz zvonku glasbu, klipsao sam ja kao šepav jarac, previjajuć se od boli, a ujedno slatko se smijuć mojoj Jelici. Bio sam valjda vrema smijeđan, jer Jelica i prijateljice udariše u smijeh, da su se previjale i napokon prozor ostavile. Smijesnost je smrt ljubavi, a uzrok mojoj smijesnosti bijaše i opet — Goljčević.

(Nastavit će se.)